

Ольга Шереметьєва,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри міжнародного
та європейського права
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

УДК 341.241.2(477:061.1ЄС)

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС: РЕТРОСПЕКТИВА ТА РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

У статті розглядаються деякі історичні аспекти процесу прийняття Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також вплив її базових (основних) положень на сучасний стан та перспективи відносин між Україною, Європейським Союзом та Російською Федерацією у зв'язку з набранням чинності цією Угодою.

Ключові слова: євроінтеграційні процеси, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, зона вільної торгівлі, політична асоціація, економічна інтеграція.

Україна давно прагне до європейської спільноти і дане питання фактично після проголошення незалежності обговорюється в суспільстві та наукових колах. На державному рівні переговори з ЄС щодо можливості інтеграції нашої країни до європейського простору та укладення Угоди про асоціацію розпочалися ще з 2007 р., а у 2012 р. даний документ був парафований сторонами. Проте його підписання, заплановане на листопад 2013 р., було відкладено за ініціативи українського уряду у зв'язку з можливим виникненням ускладнень у національній економіці та погіршенням економічної ситуації в державі. Як відомо, це рішення було наріжним каменем політичної кризи, яка розпочалася тоді, а масові збройні зіткнення та протистояння на Майдані призвели до зміни влади в лютому 2014 р. та відновлення курсу на євроінтеграцію.

Дослідженню різних аспектів євроінтеграційних процесів присвятили свої роботи як відомі правники, так і економісти, соціологи, політологи та історики,

а саме: В. В. Батрименко, Е. В. Бевзюк, О. Г. Білорус, А. О. Бояр, І. І. Вітер, О. М. Гайдай, О. О. Гайдулін, В. І. Головаченко, О. О. Грінченко, Л. В. Губерський, М. В. Гуцалова, Т. В. Жолонко, М. З. Згуровський, В. В. Копійка, А. В. Крапивин, А. І. Кудряченко, Д. Г. Лук'яненко, В. А. Манжола, В. М. Матвієнко, В. І. Муравйов, А. В. Омельченко, В. Ф. Опришко, Є. Г. Панченко, Ю. М. Пахомов, С. М. Ратушний, К. В. Смирнова, С. В. Сорока, Л. В. Сохань, О. А. Чугаєв, В. І. Чужиков, О. А. Федірко, О. Л. Хилько, Т. І. Шинкаренко, Н. Л. Яковенко [1–15] та ін. Однак ретроспективного аналізу та сучасних аспектів, пов'язаних з набранням чинності Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, не було проведено.

Метою статті є проаналізувати деякі історичні аспекти процесу прийняття Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також вплив її базових (основних) положень на сучасний стан та перспективи відносин у трикутнику «Україна — ЄС — Російська Федерація».

Україна поставила за мету інтеграцію з Європейським Союзом і йде цим шляхом, як вже зазначалося, майже з початку своєї незалежності, а одним з найважливіших етапів у процесі інтеграції нашої держави з ЄС стало підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 р. [16]. Підписанню цієї угоди передувала низка історичних раундів-переговорів з політичних, економічних та правових питань. Так, відповідно до Плану дій Україна—ЄС, розпочалися переговори між Україною та Європейським Союзом ще у березні 2007 р. щодо укладення нової поглибленої угоди на заміну чинної тоді Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [17]. Протягом наступних 2007—2012 рр. відбувся 21 раунд переговорів щодо Угоди про асоціацію та 18 раундів переговорів щодо розділу Угоди про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі [18]. У березні 2012 р. на рівні глав переговорних делегацій відбулося парафування Угоди про асоціацію, а в липні 2012 р. парафовано розділ Угоди щодо створення зони вільної торгівлі. 15 травня 2013 р. Колегія Європейської Комісії прийняла рішення рекомендувати Раді ЄС підписати Угоду, а також дозволити її тимчасове застосування до завершення процедур ратифікації державами-членами ЄС. Також у процесі переговорів було уточнено остаточну офіційну назву цього документа, а саме: «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Саме ж підписання Угоди відбулося у два етапи: 1 етап — 21 березня 2014 р. під час позачергового Саміту Україна—ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту. Зокрема підписані преамбула, ст. 1, розділи Угоди: I «Загальні принципи», II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» і VII «Інституційні, загальні та прикінцеві положення». На Саміті з боку України також була зроблена заява про те, що зобов'язання нашої держави, які

випливають зі ст. 8 Угоди про асоціацію стосовно ратифікації Римського статуту Міжнародного кримінального суду 1998 р., будуть виконані після внесення відповідних змін до Конституції України [19]. А 27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом Європейського Союзу і главами держав та урядів 28 держав-членів ЄС була підписана економічна частина Угоди, а саме розділи: III «Юстиція, свобода та безпека», IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею», V «Економічне та галузеве співробітництво» та VI «Фінансове співробітництво та положення щодо боротьби із шахрайством», які разом з додатками, включаючи і протоколи, становлять єдиний документ. 16 вересня 2014 р. Верховна Рада України та Європейський Парламент одночасно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та ЄС [16] і після передачі українською стороною ратифікаційних грамот до депозитарію можна вважати, що Україна фактично завершила внутрішньодержавні процедури щодо укладення відповідного міжнародного договору.

Фахівці вважають, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС за своїм обсягом і тематичним охопленням є найширшим міжнародним договором з третьою країною, в тому числі з країнами Східної Європи, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між сторонами Угоди, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС. Створення ж всеохоплюючої зони вільної торгівлі має відбуватися поступово протягом перехідного періоду, що не перевищує 10 років, починаючи з дати набрання чинності цією Угодою.

Таким чином, слід зазначити, що Уго-

да про асоціацію є новаторським документом, враховуючи широту сфер суспільного життя, які вона охоплює, та глибину деталізації її положень. Ця Угода з боку ЄС є певним заохоченням європейських прагнень України, але вона містить і важливі зобов'язання нашої держави щодо розбудови розвинутої й сталої демократії та ринкової економіки. Зокрема закріплюється, що ключовими елементами цієї Угоди є спільні цінності, на яких побудований Європейський Союз, а саме: демократія, повага до прав людини і основоположних свобод та верховенство права. Водночас зазначається, що політична асоціація та економічна інтеграція України з Європейським Союзом залежатиме від прогресу в імplementації цієї Угоди, а також від досягнень України в забезпеченні поваги до спільних цінностей і прогресу в наближенні з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах [16]. Тобто Україна має забезпечити, насамперед, сталий розвиток національної економіки та гармонізацію законодавства з правом ЄС. Задля цього держава взяла на себе зобов'язання перед європейською та світовою спільнотою щодо проведення масштабних внутрішніх реформ у всіх сферах політичного, економічного та соціального життя країни. Так, 17 вересня 2014 р. Уряд України затвердив План заходів з імplementації Угоди про асоціацію на 2014—2017 рр. [20], реалізація якого і має сприяти виконанню взятих на себе зобов'язань щодо забезпечення верховенства права, дотримання прав людини, подолання корупції, реформування судової і правоохоронної системи, управління державними фінансами, державних закупівель. Також підготовлено План заходів з імplementації економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2016—2019 рр. План заходів містить першочергові завдання у сферах технічного регулювання, санітарних та фітосанітарних питань, інтелектуальної власності, державних закупівель, митних питань тощо, які Україна має виконати для належного функціонування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС. План також враховує акти законодавства ЄС, імplementація яких дозволить гармонізувати українські

стандарти зі стандартами ЄС, що має позитивно вплинути як на споживачів продукції та послуг на внутрішньому ринку України, так і на виробників української продукції та послуг для покращення ситуації з їхнім експортом до ринку ЄС [21].

Крім цього, важливим кроком на шляху практичної реалізації Угоди було підписання Україною та ЄС у листопаді 2014 р. спільної заяви про початок її тимчасового застосування, але це стосувалося досить обмеженого кола відносин, зокрема щодо взаємодії у зовнішній політиці, юстиції, а також співробітництва у деяких сферах економіки, наприклад, в енергетичній, транспортній, у агропромисловому комплексі. При цьому, застосування положень щодо створення зони вільної торгівлі було відтерміновано у часі відповідно до спільного рішення, прийнятого під час перемовин у вересні 2014 р. представниками ЄС, України та Російської Федерації. Згідно з цією домовленістю до 1 січня 2016 р. для України розпочав діяти режим односторонніх торговельних преференцій з боку ЄС, тобто товари українського походження мали експортуватися до спільного ринку ЄС без мита, і навпаки — товари, що імпортувалися з ЄС, обкладалися митом. Але наразі економісти говорять про незначне збільшення українського експорту до ЄС, що зумовлено низкою чинників, у тому числі й діючими в ЄС технічними стандартами, санітарними та фітосанітарними правилами (заходами), квотами, що обмежують можливість українських товаровиробників поставляти продукцію на європейський ринок, оскільки більшість вітчизняної продукції не відповідає встановленим в Європейському Союзі вимогам або перевищує встановлені квоти, що тягне обкладання митом надлишків експортованої продукції. Таким чином, скористатися запровадженим режимом лібералізації двосторонньої торгівлі мала змогу незначна частина українських товаровиробників. Водночас в цей період для України та Російської Федерації продовжував діяти режим вільної торгівлі, запроваджений в рамках СНД.

На сьогодні Російська Федерація вважає, що відкриття з 1 січня 2016 р.

українського ринку для європейських товарів сприятиме проникненню на російський ринок товарів з ЄС, які не будуть обкладатися митом, що негативно відіб'ється на вітчизняних товаровиробниках, а також деяких європейських товарах, які підпадають під запроваджені нею контрсанкції. Крім цього, скасування експортного мита чи збільшення розміру квот на поставки українських товарів до ЄС може призвести до вичавлення відповідних російських товарів з ринка ЄС. Водночас насичення внутрішнього ринку України європейськими товарами сприятиме зменшенню кількості російських товарів на українському ринку, а також надмірному постачанню (перетіканню) українських товарів, у зв'язку з їхньою неконкурентноздатністю на європейському ринку, на ринок Росії та інших країн в межах зони вільної торгівлі СНД.

Так, перший заступник міністра економічного розвитку РФ О. Ліхачов заявив, що аналіз розміру шкоди для економіки РФ, розрахований на міжнародній моделі Global Trade Analysis Project, показав, що у короткотерміновій перспективі тільки від тарифної лібералізації за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС збитки становитимуть понад 3,5 млрд дол. США [22]. У зв'язку з цим 16 грудня 2015 р. Президент РФ В. Путін підписав указ про припинення з 1 січня 2016 р. дії Договору про зону вільної торгівлі СНД щодо України.

Таким чином, з набранням чинності положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо зони вільної торгівлі, припиняється дія відповідного договору між Російською Федерацією та Україною. Але це не означає, що вичерпана юридична база для торговельно-економічної співпраці України з Росією. Так, обидві держави є членами СОТ, отже відповідно до нормативних документів цієї організації, зокрема Угоди про Світову організацію торгівлі [23], торговельно-економічні відносини між країнами можуть здійснюватися на підставі режиму найбільшого сприяння. На підтвердження цього можна розглядати і підписання Прем'єр-міністром РФ Д. Медведєвим постанови про введення режиму найбільшого сприяння замість

договору про зону вільної торгівлі з Україною. Це означає, що до України буде застосоване ввізне мито, передбачене єдиним митним тарифом, тобто розповсюджуватиметься режим найбільшого сприяння без спеціальних преференцій. Також Д. Медведєв зазначив, що з 1 січня 2016 р. в Україні будуть розповсюджені економічні заходи-відповіді у зв'язку з її приєднанням до антиросійських санкцій США та Євросоюзу [24]. Відповідно, зазначені заходи певним чином негативно відіб'ються на економіці нашої держави, зокрема на сфері двосторонньої торгівлі. Так, ми вже маємо зменшення обсягів торговельних зв'язків між країнами в останні роки в силу низки факторів, а саме: за останні три роки обсяг експорту до Росії зменшився у три рази, з 35% до 12% у поточному році [25]. Тим більше, подальшому зниженню торговельної активності між країнами може сприяти і прийнятий 24 грудня 2015 р. у першому читанні та в цілому Закон України № 905-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [26] щодо надання уряду повноважень застосовувати заходи економічного характеру стосовно Росії, які можуть бути і вже введені з 1 січня 2016 р.

Але не все так гладко, як зазначалося, і на шляху застосування та реалізації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Відповідно до ст. 486 цієї Угоди, з 1 листопада 2014 р. здійснюється її тимчасове застосування до моменту набрання нею чинності. Повністю Угода про асоціацію між Україною та ЄС набере чинності після її ратифікації усіма сторонами, в перший день другого місяця, який настає після дати здачі на зберігання до Генерального секретаріату Ради ЄС останньої ратифікаційної грамоти або останнього документа про затвердження. На даний час Угода ратифікована Україною та Європейським парламентом 16 вересня 2014 р., а також низкою країн-членів ЄС. Хоча навесні має відбутися референдум у Нідерландах з даного питання і прогнози щодо його результатів для нашої країни, на жаль, невтішні, в першу чергу, враховуючи кризу біженців в Європі, ситуацію із вкраденими з голландського музею і

знайденими в нашій країні картинами, а також відсутність ефективного організаційно-правового механізму боротьби з корупцією. Так, більше половини голландців виступають проти асоціації з Україною [27]. Незважаючи на те, що референдум має консультативний характер і навіть його негативний результат не скасує дану Угоду, але можливі певні наслідки, як для України, так і для ЄС.

Висновки. В цілому, підводячи підсумок, необхідно звернути увагу на потребу в будь-якій ситуації завжди виходити з національних інтересів нашої країни, які полягають у розбудові демократичної, правової, економічно могут-

ньої держави, з високими показниками рівня життя та добробуту населення. Беззаперечно, європейський вектор є дуже важливим і необхідним для розвитку країни, але враховуючи економічні, історичні, соціальні, ментальні передумови, географічне положення тощо, Україна має зберігати і відносини зі східним сусідом, тобто Росією, оскільки будучи географічним центром Європи, наша держава є своєрідним «містом» між західною та східною її частинами. І саме в цьому, на нашу думку, полягає її історична, політико-правова та економічна місія.

ПРИМІТКИ

1. Бояр А. О. Трансформація бюджетної моделі ЄС в умовах глобальної фінансової турбулентності : монографія / А. О. Бояр. — Луцьк : Вежа-Друк, 2014. — 256 с.
2. Гайдай О. М. Місце та роль курсу «Інтелектуальна історія Європи» у фаховій підготовці істориків / О. М. Гайдай // Наукові праці : науково-методичний журнал. Історія. — М. : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. — С. 136—139.
3. Гайдулін О. О. Зближення контрактного права країн-членів Європейського Союзу: основні засоби та напрями : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / О. О. Гайдулін. — К., 2009. — 20 с.
4. Гріненко О. О. Міжнародно-правове регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу: нормативний аспект / О. О. Гріненко. — К. : «Фенікс», 2011. — 447 с.
5. Гуцалова М. В. Європейський досвід реалізації молодіжної політики / М. В. Гуцалова // Наукові праці : науково-методичний журнал. Політологія. — М. : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. — С. 9.
6. Жолонко Т. В. Європейська політика України: основні засади і перспективи / Т. В. Жолонко // Дослідження світової політики : зб. наук. праць. — К. : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2013. — Вип. 63. — С. 146—152.
7. Згуровський М. З. Геоелектронічні сценарії розвитку і Україна / М. З. Згуровський, Ю. М. Пахомов, А. С. Філіпенко та ін. — К. : ВЦ «Академія», 2010. — 328 с.
8. Копійка В. В. Розширення Європейського Союзу та Україна : монографія / В. В. Копійка. — К. : Логос, 2008. — 352 с.
9. Країни Центрально-Східної Європи в умовах глобалізації: історико-методологічний, політико-правовий та економічний аспекти : монографія / Є. В. Бевзюк, В. А. Вергун, О. О. Грин, О. І. Ступницький. — Ужгород : Захід, 2010. — 368 с.
10. Право Європейського Союзу / за заг. ред. В. І. Муравйова. — К. : Юрінком Інтер, 2010. — 970 с.
11. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. М. Колот, Я. М. Столярчук [та ін.] ; за заг. ред. докторів екон. наук, професорів Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручника. — К. : КНЕУ, 2011. — 703 с.
12. Сорока С. В. Взаємодія уряду і парламенту в процесі реалізації функцій державного управління: досвід країн ЄС для України / С. В. Сорока. — М. : Вид-во ТОВ Ємельянов Т. В., 2012. — 412 с.
13. Чужиков В. І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія : монографія / В. І. Чужиков. — К. : КНЕУ, 2008. — 272 с.
14. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / за ред. А. І. Кудряченка. — К. : Інститут європейських досліджень НАНУ, 2009. — 680 с.
15. Україна в європейському безпековому просторі : монографія / В. А. Манжола, О. Л. Хилько, С. О. Божко, В. М. Вдовенко ; кер. авт. кол. В. А. Манжола ; за заг. ред. В. В. Копійки. — К. : ВПЦ «Київський університет», 2012. — 320 с.

16. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії, їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. // Офіційний вісник України. — 2014. — Т. 1. — № 75. — Ст. 2125.

17. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. // Офіційний вісник України. — 2006. — № 24. — Ст. 1794.

18. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631.

19. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

20. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р // Офіційний вісник України. — 2014. — № 77. — Ст. 2197.

21. План заходів з імплементації економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2016—2019 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248830202&cat_id=244276429.

22. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://news.mail.ru/economics/24350016/?frommail=1>.

23. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 р. // Офіційний вісник України. — 2010. — № 48. — Ст. 970.

24. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://news.mail.ru/politics/24340925/?frommail=1>.

25. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://news.mail.ru/politics/24374192>.

26. Про внесення змін до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» : Закон України від 24.12.2015 р. № 905-VIII // Офіційний вісник України. — 2016. — № 2. — Ст. 52.

27. Харченко А. Снимут кино об украинских олигархах / А. Харченко // Вести. — 2016. — 18 февраля. — С. 8.

Шереметьева Ольга. Соглашение об ассоциации Украины и ЕС: ретроспектива и современные реалии.

В статье рассматриваются некоторые исторические аспекты процесса принятия Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС, а также влияние его базовых (основных) положений на современное состояние и перспективы отношений между Украиной, Европейским Союзом и Российской Федерацией в связи со вступлением в силу этого Соглашения.

Ключевые слова: евроинтеграционные процессы, Соглашение об ассоциации между Украиной и ЕС, зона свободной торговли, политическая ассоциация, экономическая интеграция.

Sheremeteva Olga. The association agreement between Ukraine and the EU: retrospective and present.

In the article some historical aspects of the adopting process of the Association Agreement between Ukraine and the EU has been discussed, as well as the effect of its base (fundamental) provisions of the current state and prospects of relations between Ukraine, the European Union and the Russian Federation in connection with the entry into force of this Agreement.

Thus, Ukraine has long sought in the European community and this question after the independence of our state is actually discussed in society and academia. At the state level the negotiations with the EU regarding the possible integration into Europe and signing the Association Agreement have been began in 2007. However one of the most important stages in the integration process was the signing of the Agreement on Association between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European atomic energy Community and their member States, on the other hand, in 2014. The signing of this Agreement was preceded by a number of historic rounds of talks on political, economic and legal issues. The Association agreement between Ukraine and the EU defines a qualitatively new format of relations on the principles of «political association and economic integration» and serves as a strategic guidance system of socio-economic reforms in Ukraine. Under the Agreement the deep and

comprehensive free trade area between Ukraine and the EU would define the legal framework for the free movement of goods, services, capital and partly of labor between the parties to the Agreement, as well as the regulatory approach, aimed at gradually entering the national market to a common market of the EU. Draws attention to the fact that the establishment of a comprehensive free trade zone, should occur gradually over a transitional period not exceeding 10 years from the date of entry into force of this Agreement. Thus, it should be noted that the Association Agreement is a pioneering document, in this, the breadth of areas of public life have been covered, and it has the depth and detail provisions. The Agreement with the EU is certain to promote the European aspirations of Ukraine, but it also contains important commitments of our country for the development of advanced and sustainable democracy and a market economy. Ukraine has committed itself before the European and international community regarding the conduct of large-scale internal reforms in all spheres of political, economic and social life of the country. So, the Government of Ukraine approved the action Plan on implementation of Association Agreement for 2014–2017, realization of which should contribute to the fulfillment of undertaken obligations to ensure the rule of law, respect for human rights, fighting corruption, reforming the judicial and law enforcement systems, public finance management, public procurement. Also prepared the Plan of measures on implementation of the economic part of the Association Agreement between Ukraine and the EU 2016–2019.

In addition, an important step towards the practical implementation of the Agreement was the signing by Ukraine and EU in November 2014 joint statement on the start of its provisional application. Thus, the application of the provisions concerning creation of free trade zone was delayed in time according to the joint decision taken by representatives of the EU, Ukraine and Russian Federation. Under this arrangement until January 1, 2016 for Ukraine operated a regime of unilateral trade preferences from the EU. But now economists are talking about a slight increase in Ukrainian exports to the EU, due to a number of factors. Thus, take advantage of the regime introduced the liberalization of bilateral trade had the opportunity a minor part of the Ukrainian producers. At the same time in this period for Ukraine and the Russian Federation continued to operate a free trade regime, implemented in the framework of the CIS.

Today, the Russian Federation considers that the opening the Ukrainian market for European goods from the January 1, 2016, will promote the uncontrolled entry to the Russian market of goods from the EU, which will adversely affect the domestic producers and the national economy. In this regard, the President of the Russian Federation V. Putin signed the decree on cessation from 1 January 2016 to the Treaty on the free trade zone of the CIS in Ukraine.

Thus, with the entry into force of the provisions of the Association Agreement between Ukraine and the EU on the free trade zone, terminates the relevant Agreement between the Russian Federation and Ukraine. But this does not mean that exhausted the legal framework for trade and economic cooperation of Ukraine with Russia, and that draws attention.

Key words: *process of European integration, the Association Agreement between Ukraine and the EU, free trade area, political association, economic integration.*